

UONGOZI WA WIZARA YA ULINZI NA JESHI LA KUJENGA TAIFA

Mhe. Dkt. Stergomena Lawrence Tax (Mb)
WAZIRI WA ULINZI NA JESHI LA KUJENGA TAIFA

Dkt. Faraji Kasidi Mnyepe
KATIBU MKUU

Jenerali Jacob John Mkunda
MKUU WA MAJESHI YA ULINZI

Luteni Jenerali Salum Haji Othman
MNADHIMU MKUU WA JESHI

Meja Jenerali Rajabu Nduku Mabele
MKUU WA JESHI LA KUJENGA TAIFA

YALIYOMO

YALIYOMO.....	ii
ORODHA YA VIFUPISHO.....	iii
ORODHA YA MAJEDWALI	v
DIRA, DHIMA NA MALENGO YA WIZARA	vi
A. UTANGULIZI	1
B. HALI YA ULINZI NA USALAMA WA MIPAKA YA NCHI	6
C. UTEKELEZAJI WA MAAGIZO YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA.....	11
D. UTEKELEZAJI WA ILANI YA CHAMA CHA MAPINDUZI (CCM) YA UCHAGUZI MKUU WA MWAKA 2020 KWA MWAKA WA FEDHA 2023/24	11
E. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2023/24.....	13
F. MPANGO NA MWELEKEO WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/25...	42
G. SHUKRANI.....	46

ORODHA YA VIFUPISHO

AASWJ	-	Ansar Al Sunna Wal Jamaah
AU	-	African Union
CCM	-	Chama Cha Mapinduzi
CECAFA	-	Council for East and Central Africa Football Associations
CISM		Council International du Sport Militaire (International Military Sports Council)
CT Scan	-	Computed Tomography Scan
DAWASA	-	Dar es Salaam Water and Sewage Authority
DRC	-	Democratic Republic of the Congo
EAC	-	East African Community
IPU	-	International Parliamentary Union
JKT	-	Jeshi la Kujenga Taifa
JKU	-	Jeshi la Kujenga Uchumi
JNHPP	-	Julius Nyerere Hydropower Project
JWTZ	-	Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania
MONUSCO	-	Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la Stabilisation en République Démocratique du Congo (United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo)

MRI	-	Magnetic Resonance Imaging
NDC	-	National Defence College
NUU	-	Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi, na Usalama
RADAR	-	Radio Detection And Ranging
SADC	-	Southern African Development Community
SAMIM	-	SADC Mission in Mozambique
SAMIDRC	-	SADC Mission in Democratic Republic of the Congo
SHIMIWI	-	Shirikisho la Michezo ya Wizara na Idara za Serikali
SGR	-	Standard Gauge Railway
SUMAJKT	-	Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Kujenga Taifa
TANESCO	-	Tanzania Electric Supply Company
TATC	-	Tanzania Automotive Technology Centre
TIRDO	-	Tanzania Industrial Research and Development Organization
TPA	-	Tanzania Ports Authority
TTCL	-	Tanzania Telecommunication Company Limited
UAE	-	United Arab Emirates

UKIMWI	-	Upungufu wa Kinga Mwilini
UN	-	United Nations
UNIFIL	-	United Nations Interim Force in Lebanon
VAT	-	Value Added Tax
VVU	-	Virusi Vya UKIMWI
WBF	-	World Boxing Federation

ORODHA YA MAJEDWALI

Jedwali Na. 1:

Muhtasari wa Makusanyo ya Maduhuli Kuanzia Julai, 2023 hadi
Aprili 2024 14

Jedwali Na. 2:

Mchanganuo wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha
2023/24 15

Jedwali Na. 3:

Mchanganuo wa Fedha Zilizopokelewa Kuanzia Julai, 2023
hadi Aprili 2024..... 16

Jedwali Na. 4:

Makadirio ya Makusanyo ya Maduhuli kwa Mwaka wa Fedha
2024/25 43

Jedwali Na. 5:

Mchanganuo wa Bajeti kwa Kila Fungu kwa Mwaka wa Fedha
2024/25 44

DIRA, DHIMA NA MALENGO YA WIZARA

Dira

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania yenye amani na usalama.

Dhima

Kulinda Mamlaka, Mipaka ya nchi na Maslahi ya Taifa kwa kutekeleza Sera ya Taifa ya Ulinzi katika kudumisha amani na usalama wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

Malengo ya Wizara

Malengo ni yafuatayo:

- a. Kuimarisha ulinzi na amani;
- b. Kuwa na Jeshi imara lenye wataalamu, zana, na vifaa vya kisasa;
- c. Kuwajengea vijana wa Kitanzania ukakamavu, maadili mema, utaifa, moyo wa uzalendo, na uwezo wa kujitegemea;
- d. Kujenga uwezo katika tafiti mbalimbali na uhawilishaji wa teknolojia kwa matumizi ya kijeshi na kiraia;
- e. Kuimarisha Jeshi la Akiba;
- f. Kusaidia mamlaka za kiraia katika kukabiliana na majanga ili kuwapatia wahanga msaada wa kibinadamu; na
- g. Kudumisha amani na usalama kwa kushirikiana na nchi nyingine Duniani.

A. UTANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, kufuatia taarifa iliyowasilishwa leo hapa Bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama iliyochambua Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa, naomba kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu likubali kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa Mwaka wa Fedha 2023/24 kwa Fungu 57 - Wizara, Fungu 38 - NGOME, na Fungu 39 - JKT na kupitisha Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2024/25.

2. **Mheshimiwa Spika**, awali ya yote namshukuru Mwenyezi Mungu mwingi wa rehema, kwa kutujalia uzima na afya njema na kutuwezesha kukutana wakati Nchi yetu ikiwa katika hali ya amani na usalama. Aidha, kwa unyenyekevu namshukuru kwa dhati **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, kwa kuniamini na kunateua kwa mara ya pili kuiongoza Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa. Hii ni heshima na dhamana kubwa, na ninaahidi kutekeleza majukumu yangu kwa weledi na uaminifu. Aidha, napenda kumshukuru **Mhe. Rais** na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuendelea kuwaamini viongozi wenzangu **Dkt. Faraji Kasidi Mnyepe**; Katibu Mkuu; **Jenerali Jacob John Mkunda**, Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi; na **Luteni Jenerali Salum Haji Othman**, Mnadhimu Mkuu wa Jeshi.

3. **Mheshimiwa Spika**, kwa namna ya pekee, nampongeza **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, kwa jitihada zake za dhati, na kazi kubwa katika kuhakikisha Taifa letu linaendelea kuwa na amani, utulivu na mshikamano katika miaka mitatu ya uongozi wake tumeshuhudia mafanikio makubwa katika maeneo mbalimbali ikiwa ni pamoja na kuimarisha ulinzi na amani. Kupitia falsafa yake ya 4R (upatanisho, ustahimilivu, maboresho na ujenzi wa Taifa upya), **Mhe. Rais** ameendeleza kwa vitendo maono ya Baba wa Taifa Mwl. Julius K. Nyerere aliyehimiza umoja miongoni mwa watanzania ili kudumisha amani na kujenga Taifa imara lenye misingi imara ya usawa, haki, mshikamano, na maendeleo.

4. **Mheshimiwa Spika**, napenda pia kuwashukuru **Mhe. Dkt. Philip Isdor Mpango**, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; **Mhe. Dkt. Hussein Ali Mwinyi**, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi; **Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.)**, Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; na **Mhe. Dkt. Dotto Mashaka Biteko (Mb.)**, Naibu Waziri Mkuu na Waziri wa Nishati kwa uongozi wao makini, na kwa miongozo wanayonipatia katika kutekeleza majukumu ya Wizara ninayoiongoza.

5. **Mheshimiwa Spika**, napenda kukupongeza wewe binafsi **Mhe. Dkt. Tulia Ackson Mwansasu (Mb.)** kwa kuliongoza Bunge kwa weledi na viwango vya hali ya juu. Nakupongeza pia

kwa kuchaguliwa kuwa Rais wa 31 wa Umoja wa Mabunge Duniani (IPU), na mwanamke wa kwanza kushika wadhifa huo kutoka Barani Afrika. Uliongoza kampeni wewe mwenyewe, na hatimaye kuchaguliwa kwa kishindo, hongera sana! Vilevile, nampongeza **Mhe. Mussa Azzan Zungu (Mb.)**, Naibu Spika pamoja na Waheshimiwa Wenyeviti wa Kamati za Kudumu za Bunge kwa kuendelea kuliongoza Bunge hili kwa mafanikio. Nimpongeze **Mhe. Dkt. Joseph Kizito Mhagama (Mb.)** na **Mhe. Deodatus Philip Mwanyika (Mb.)** kwa kuaminiwa na Bunge lako Tukufu na kuteuliwa kuwa Wenyeviti wa Bunge.

6. **Mheshimiwa Spika**, pia nawashukuru Mawaziri wenzangu na Naibu Mawaziri kwa ushirikiano wanaonipatia katika kutekeleza majukumu yangu. Napenda kumpongeza **Mhe. Dkt. Dotto Mashaka Biteko (Mb.)** kuteuliwa kuwa Naibu Waziri Mkuu na Waziri wa Nishati, **Mhe. Prof. Kitila Alexander Mkumbo (Mb.)** kuteuliwa kuwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji, **Mhe. Jerry William Silaa (Mb.)** kuteuliwa kuwa Waziri wa Ardhi Nyumba na Maendeleo ya Makazi, **Mhe. Anthony Peter Mavunde (Mb.)** kuteuliwa kuwa Waziri wa Madini, **Mhe. Mhe. Deogratius John Ndejembu (Mb.)** kuteuliwa kuwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu (Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu), **Mhe. Alexander Pastory Mnyeti (Mb.)**, **Mhe. David Mwakiposa Kihenzile (Mb.)**, **Mhe. Judith Salvio Kapinga (Mb.)**, **Mhe. Dustan Luka Kitandula (Mb.)**, **Mhe. Zainab Athuman Katimba (Mb.)**, na **Mhe. Daniel Baran Sillo (Mb.)** kuteuliwa kuwa Naibu Mawaziri. Niwahakikishie kuwa

Wizara ninayoiongoza itatoa ushirikiano kwao katika kutekeleza majukumu na kusukuma mbele gurudumu la maendeleo ya nchi yetu.

7. **Mheshimiwa Spika**, ninaungana na wenzangu waliotangulia kutoa salamu za pole kwako, Bunge lako Tukufu na Taifa kwa kuondokewa na Viongozi Wakuu wa Nchi yetu; aliyekuwa Rais wa Awamu ya Pili wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania **Hayati Ali Hassan Mwinyi**, aliyekuwa Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika kipindi cha Serikali ya Awamu ya Nne, **Hayati Edward Ngoyai Lowassa**. Pia, natoa pole kwa kuondokewa na aliyekuwa Mbunge wa Mbarali **Marehemu Francis Leonard Mtega**, na aliyekuwa Mbunge wa Kwahani **Marehemu Ahmed Yahya Abdulwakil**. Napenda kutoa pole kwa familia, ndugu, jamaa na Watanzania wote kwa kuondokewa na viongozi hawa.

8. **Mheshimiwa Spika**, napenda kutumia fursa hii kutoa pole kwa Amiri Jeshi Mkuu na Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi, familia na ndugu kufuatia vifo vya wanajeshi waliopoteza maisha wakati wakipigania amani, na katika shughuli za uokoaji. Mungu azilaze peponi roho zao.

9. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, natoa pole kwa waliopata maafa ya maporomoko ya matope Wilaya ya Hanang' Mkoa wa Manyara na Kata ya Itezi Mkoa wa Mbeya yaliyopelekea kuondokewa na wapendwa wao, uharibifu na upotevu wa mali.

Pia, nitumie fursa hii kutoa pole kwa wataanzania wote waliopata maafa ya mafuriko sehemu mbalimbali nchini, ikiwemo Wilaya ya Rufiji Mkoa wa Pwani, Kihonda Wilaya ya Morogoro na Ifakara Wilaya ya Kilombero Mkoa wa Morogoro, Kisongo na Engosengiu Mkoa wa Arusha. Aidha, nitoe shukrani za dhati kwa Mhe. Rais na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuhakikisha Watanzania hawa wanapata huduma stahiki kwa wakati. Aidha, nitoe shukrani pia kwa timu ya kukabiliana na maafa chini ya **Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.)**, Waziri Mkuu, na uratibu wa **Mhe. Jenista Joakim Mhagama (Mb.)**, Waziri wa Nchi Ofisi ya Waziri Mkuu kwa kazi kubwa. Namshukuru pia Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi **Jenerali Jacob John Mkunda** na Timu yake kwa kuhakikisha maeneo hayo yanafikiwa kadri ilivyohitajika wakati wa uokozi na shughuli za kufikisha mahitaji yaliyohitajika kwa haraka. Tunapongeza sana wote walioshiriki na kusimamia shughuli za uokozi, marubani na wasaidizi wao, na wote walioshiriki katika shughuli hizi mahususi, tunawashukuru kwa kufanyakazi bila kuchoka na kwa uzalendo wa hali ya juu.

10. Mheshimiwa Spika, napenda pia kutumia nafasi hii kuishukuru kwa dhati Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama inayoongozwa na **Mhe. Vita Rashid Kawawa (Mb.)**, akisaidiwa na Makamu Mwenyekiti **Mhe. Vincent Paul Mbogo (Mb.)**, pamoja na wajumbe wa Kamati kwa maoni na ushauri wanaoendelea kutupatia, ikiwa ni pamoja na maandalizi ya Bajeti hii. Maoni, ushauri na maelekezo ya Kamati

wakati wakichambua Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2023/24, na mapendekezo ya Mpango na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/25, yamesaidia kuboresha mapendekezo ya makadirio ya Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/25, ninayoiwasilisha leo hapa Bungeni.

B. HALI YA ULINZI NA USALAMA WA MIPAKA YA NCHI

11. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2023/24, hali ya mipaka ya Nchi yetu yenye urefu wa jumla ya kilomita **5,923.41**, ambayo inahusisha eneo la nchi kavu na eneo la maji, imeendelea kuwa shwari. Mipaka hiyo ni baina ya Tanzania na Burundi, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, Kenya, Malawi, Msumbiji, Rwanda, Uganda na Zambia. Kwa upande wa eneo la maji, hususan Bahari ya Hindi, inapakana na nchi za Komoro na Shelisheli. Katika kipindi husika hapakuwa na matukio ya uhasama yaliyoripotiwa baina yetu na nchi tunazopakana nazo, mbali na kuwepo changamoto kadhaa za ulinzi na usalama.

Mpaka wa Tanzania na Burundi

12. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama wa mpaka huu wenye urefu wa kilomita **468.85** ni shwari. Hakuna matukio yoyote yaliyoripotiwa kuhatarisha usalama baina ya nchi hizi, ingawa eneo hili linakabiliwa na uwepo wa wahamiaji haramu, uvamizi wa wakulima na uingizaji wa mifugo kwa ajili ya kupata malisho. Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania (JWTZ) kwa kushirikiana na vyombo vingine vya usalama imeendelea kukabiliana na hali hii.

Mpaka wa Tanzania na Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo

13. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama wa mpaka huu wenye urefu wa kilomita **554** ni shwari. Hakuna tukio la kuhatarisha usalama kwa nchi yetu. Hata hivyo, ndani ya Nchi ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo yameripotwa matukio ya waasi kushambulia miji mbalimbali nchini humo. Wizara kupitia JWTZ imeendelea kuwa macho na kujipanga wakati wote. Aidha, ushiriki wa Tanzania kupitia Misheni ya Umoja wa Mataifa katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo (*United Nations Organisation Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - MONUSCO*), na Misheni ya Jumuiya Maendeleo Kusini mwa Afrika (*SADC Mission in Democratic Republic of the Congo - SAMIDRC*) vinachangia Nchi yetu kujiimarisha kiulinzi ipasavyo.

Mpaka wa Tanzania na Kenya

14. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama wa mpaka huu wenye urefu wa kilomita **1,187** ni shwari. Hakuna tukio la kuhatarisha usalama dhidi ya Tanzania lililoripotwa. Hata hivyo, ipo changamoto ya kuharibiwa kwa alama za mpaka. Kazi ya kuimarisha mpaka huu inayotekelezwa na Timu ya wataalam kutoka Tanzania na Kenya inaendelea vizuri. Mpaka sasa, alama za mipaka zimewekwa kuanzia Ziwa Victoria hadi Tarakea Wilaya ya Rombo, Mkoa wa Kilimanjaro.

Mpaka wa Tanzania na Malawi

15. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama ya mpaka huu wenye urefu wa kilomita **394**, ni shwari. Hakuna tukio la kuhatarisha usalama lililoripotiwa. Ushirikiano uliopo baina ya Jeshi letu na Jeshi la Malawi ni mzuri. Aidha, changamoto ya mpaka katika Ziwa Nyasa inaendelea kufanyiwa kazi kupitia Tume Maalum ya Usuluhishi (*High Level Mediation Team*) iliyoungwa na Jopo la Viongozi Wastaafu wa Afrika (*African Leadership Forum*). Serikali yetu kupitia Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki, inaendelea kutumia njia za kidiplomasia ili kupata ufumbuzi kuhusu suala hilo.

Mpaka wa Tanzania na Msumbiji

16. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama wa mpaka huu wenye urefu wa kilomita **922.76**, haitabiriki kutokana na mashambulizi yanayofanywa na kundi la kigaidi la *Ansar Al Sunna Wal Jamaah (AASWJ)* katika maeneo ya Kaskazini mwa Msumbiji, katika Jimbo la Cabo Delgado linalopakana na mkoa wa Mtwara. Kundi hilo limekuwa likiathiri usalama kwa kuendelea na harakati za kigaidi, ikiwemo kulingania wapiganaji wapya kujiunga na kundi hilo. Hali hii imedhibitiwa kwa kiasi kikubwa, na JWTZ imeendelea kuimarisha ulinzi kwa kufanya operesheni za ndani ya nchi kukabiliana na kundi hilo. Vilevile, JWTZ inashiriki operesheni chini ya Mwamvuli wa Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika nchini Msumbiji (*SADC Mission in Mozambique -*

SAMIM) katika jitihada za kudhibiti ugaidi huo. Operesheni hizi zimeendelea kuimarisha ulinzi katika eneo la mpaka, kudumisha amani na utulivu.

17. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na kuwa operesheni zimesaidia kupunguza nguvu ya kundi hilo la kigaidi, bado linatekeleza mashambulizi kwa kuhamahama na kubadili mbinu za kimapigano. Vikundi vyetu vinaendelea kupambana kuhakikisha kundi hilo halileti madhara zaidi. Wizara inaishukuru Serikali, hususan **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, kwa kulipa kipaumbele suala hili, ikiwa ni pamoja na kutoa fedha kwa ajili ya mahitaji mbalimbali kwa vikundi vyetu kupambana na kundi hilo.

Mpaka wa Tanzania na Rwanda

18. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama wa mpaka huu wenye urefu wa kilomita **230** ni shwari, ingawa yapo matukio machache ya kihalifu yanayofanywa na wahamiaji haramu na uingizaji wa mifugo kwa ajili ya malisho. Wizara kupitia JWTZ kwa kushirikiana na vyombo vingine vya Usalama inaendelea kuchukua hatua za kudhibiti matukio hayo.

Mpaka wa Tanzania na Uganda

19. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama katika mpaka huu wenye urefu wa kilomita **397.80** ni shwari. Hakuna tukio la kuhatarisha usalama wa Nchi yetu. Pamoja na hali hii, ipo

changamoto ya uingizaji haramu wa mifugo kwa ajili ya malisho. JWTZ kwa kushirikiana na vyombo vingine vya usalama inaendelea kuchukua tahadhari zote muhimu kuhakikisha kuna usalama katika mpaka huu.

Mpaka wa Tanzania na Zambia

20. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama katika mpaka huu wenye urefu wa kilomita **345**, ni shwari. Hakuna tukio la kuhatarisha usalama wa Nchi yetu lililoripotiwa hadi sasa.

Mpaka wa Tanzania Katika Bahari ya Hindi

21. **Mheshimiwa Spika**, hali ya usalama wa mpaka huu wenye urefu wa kilomita **1,424**, ni shwari. Katika Mpaka huu tumepakana na Nchi za Komoro na Shelisheli. Hakuna tukio lililoripotiwa la kuhatarisha usalama dhidi ya Nchi yetu. Aidha, JWTZ imeendelea kufanya doria za mara kwa mara katika eneo la Bahari ya Hindi kwa kushirikiana na vyombo vingine vya usalama ili kubaini na kuzuia uharamia, wahamiaji haramu uvuvi haramu, uvuvi wa kutumia mabomu, usafirishaji haramu wa binadamu, usafirishaji wa dawa za kulevya na matishio ya kigaidi.

C. UTEKELEZAJI WA MAAGIZO YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA

22. **Mheshimiwa Spika**, wakati Wizara ikiwasilisha Hotuba ya bajeti ya Mwaka wa Fedha 2023/24 hapo tarehe 24 Mei, 2023. Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na

Usalama ilipitia na kujadili utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa Mwaka wa Fedha 2023/24 na kutoa maoni, ushauri na maelekezo yaliyolenga kuboresha utendaji na utekelezaji wa majukumu ya Wizara. Napenda kuliarifu Bunge lako Tukufu kuwa maoni, ushauri na maelekezo yaliyotolewa yamezingatiwa na kufanyiwa kazi wakati wa kuandaa na kukamilisha Mpango na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/25 ninayowasilisha leo hapa Bungeni.

D. UTEKELEZAJI WA ILANI YA CHAMA CHA MAPINDUZI (CCM) YA UCHAGUZI MKUU WA MWAKA 2020 KWA MWAKA WA FEDHA 2023/24

23. ***Mheshimiwa Spika***, katika kutekeleza Mpango na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2023/24, Wizara imeendelea kuzingatia maelekezo yaliyoainishwa katika Ilani ya Chama Cha Mapinduzi (CCM) ya uchaguzi mkuu wa Mwaka 2020 kama inavyoonekana katika maeneo mbalimbali ya hotuba hii. Maelekezo hayo yameainishwa katika Sura ya Tano Ibara ya 105, ya Ilani ifuatavyo:

- a. *“Kuimarisha ulinzi na usalama wa nchi na mipaka yake ili kudumisha Muungano, kulinda Mapinduzi Matukufu ya Zanzibar, umoja, mshikamano, amani na usalama wa raia na mali zao;*
- b. *Kuendeleza jitihada za utatuzi wa changamoto za mipaka ya nchi yetu na nchi jirani;*

- c. *Kuwezesha ushirikiano wa vyombo vya ulinzi na usalama kufanya utafiti na ubunifu kwa kushirikiana na taasisi za utafiti;*
- d. *Kuhusisha kikamilifu Majeshi ya Ulinzi na Usalama katika kulinda miradi mikubwa ya kimkakati;*
- e. *Kuhamasisha na kuelimisha wananchi juu ya masuala ya ulinzi, uzalendo wa*
- f. *kitaifa, usalama na umuhimu wa kushiriki katika ulinzi ikiwa ni pamoja na Jeshi la Akiba na ulinzi shirikishi ili kuimarisha ulinzi na usalama wa nchi yetu;*
- g. *Kuimarisha uwezo wa vyombo vyetu vya ulinzi na usalama katika kushiriki shughuli za kiuchumi ikiwa ni pamoja na kuanzisha viwanda katika sekta ya ulinzi na maeneo mengine ya kimkakati;*
- h. *Kuimarisha viwanda vya NYUMBU na Mzinga ili viweze kutimiza azma ya kuanzishwa kwake;*
- i. *Kuimarisha Jeshi la Kujenga Taifa (JKT) na Jeshi la Kujenga Uchumi (JKU) ili viwe vyombo vya kuwapatia vijana ujuzi wa kujiajiri na kuajiriwa na pia kuwa vyombo mahiri vya huduma na uzalishaji mali hasa katika ujenzi, kilimo, ufugaji na uvuvi;*
- j. *Kupanua na kuongeza idadi ya kambi za JKT na JKU ili kuwezesha vijana wengi zaidi wakiwemo wahitimu wote wa kidato cha sita kupata fursa ya mafunzo ili kujenga uzalendo na moyo wa kujitolea; na*
- k. *Kuboresha mazingira ya kazi kwa kuwapatia makazi bora na kuongezea uwezo wa vyombo vyetu vya ulinzi*

na usalama kwa kuvipatia mafunzo ya kitaaluma na kitaalam, vitendea kazi na zana za kisasa zinazoendana na teknolojia ya kisasa”.

E. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2023/24

Tathmini ya Makusanyo ya Maduhuli

24. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2023/24, Wizara ilikadiria kukusanya maduhuli ya jumla ya **Shilingi 87,603,000.00** kutoka katika mafungu yake matatu yafuatayo: Fungu 38 - NGOME **Shilingi 22,000,000.00**, Fungu 39 - JKT, **Shilingi 64,403,000.00**, na Fungu 57 - Wizara **Shilingi 1,200,000.00**.

25. **Mheshimiwa Spika**, hadi kufikia Aprili 2024, Wizara imefanikiwa kukusanya maduhuli ya jumla ya **Shilingi 79,352,295.48** sawa na **asilimia 90.58** ya makadirio. Kwa upande wa Fungu 38 - NGOME, yamekusanywa maduhuli yenye jumla ya **Shilingi 18,969,295.48** sawa na **asilimia 86.22** ya makadirio, ambayo yametokana na mauzo ya nyaraka za zabuni, na malipo ya kamisheni zinazotokana na makato ya bima kwa wanajeshi kutoka makampuni mbalimbali ya bima. Fungu 39 - JKT lilikusanya **Shilingi 60,383,000.00** sawa na **asilimia 93.80** zilizotokana na mauzo ya nyaraka za zabuni, mauzo ya mazao ya bustani, bidhaa za mifugo, nafaka, na bidhaa zitokanazo na ufugaji wa nyuki. Fungu 57 - Wizara, haijafanikiwa kukusanya

kiasi chochote katika kipindi husika. Mchanganuo wa maduhuli kwa kila Fungu umeoneshwa kwenye **Jedwali Na. 1**.

Jedwali Na. 1: Muhtasari wa Makusanyo ya Maduhuli Kuanzia Julai 2023 hadi Aprili 2024

Fungu	Makadirio ya Mapato 2023/24 (Tshs)	Makusanyo Julai 2023 hadi Aprili 2024 (Tshs)	Makusanyo (%)
38 - NGOME	22,000,000.00	18,969,295.48	86.22
39 - JKT	64,403,000.00	60,383,000.00	93.80
57 - Wizara	1,200,000.00	0.00	0.00
Jumla	87,603,000.00	79,352,295.48	90.58

Tathmini ya Utekelezaji wa Bajeti ya Matumizi ya Kawaida na Maendeleo

Fedha Zilizoidhinishwa

26. **Mheshimiwa Spika**, katika Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2023/24, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa iliidhinishwa jumla ya **Shilingi 2,989,967,122,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Maendeleo katika mafungu yake matatu. Fungu 38 - NGOME, Fungu 39 - JKT na Fungu 57 - Wizara. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 2,767,133,951,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida, na **Shilingi 222,833,171,000.00** ni kwa ajili ya Shughuli za Maendeleo. Fungu 38 - NGOME liliidhinishwa fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi 2,273,738,750,000.00**, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 48,867,636,000.00**; Fungu 39 -

JKT liliidhinishiwa fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi 468,397,562,000.00**, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 13,965,535,000,00**; Fungu 57 - Wizara liliidhinishiwa fedha za matumizi ya kawaida **Shilingi 24,997,639,000.00**, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 160,000,000,000.00**. Muhtasari wa Mchanganuo wa bajeti kwa kila fungu umeainishwa katika **Jedwali Na. 2**.

Jedwali Na. 2: Mchanganuo wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024

Fungu	Matumizi ya Kawaida (Tshs)	Shughuli za Maendeleo (Tshs)	Jumla (Tshs)
38 - NGOME	2,273,738,750,000.00	48,867,636,000.00	2,322,606,386,000.00
39 - JKT	468,397,562,000.00	13,965,535,000.00	482,363,097,000.00
57 - Wizara	24,997,639,000.00	160,000,000,000.00	184,997,639,000.00
Jumla	2,767,133,951,000.00	222,833,171,000.00	2,989,967,122,000.00

Fedha Zilizopokelewa Kuanzia Julai 2023 hadi Aprili 2024

27. **Mheshimiwa Spika**, hadi kufikia Aprili 2024 fedha zilizopokelewa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Maendeleo ni **Shilingi 2,389,381,299,149.56** sawa na **asilimia 79.91** ya Bajeti iliyoidhinishwa. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 2,277,685,836,213.70** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 111,695,462,935.86** ni kwa ajili ya Shughuli za Maendeleo. Katika kiasi hiki; Fungu 38 - NGOME limepokea fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi 1,877,499,711,248.87**, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 12,345,336,244.00**; Fungu 39 - JKT limepokea fedha za Matumizi ya Kawaida

Shilingi 379,838,502,509.60, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 10,643,690,000.00**; na Fungu 57 - Wizara limepokea fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi 20,347,622,455.23**, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 88,706,436,691.86**. Muhtasari wa mchanganuo wa mapokezi ya fedha kwa mafungu yote umeainishwa katika **Jedwali Na. 3**.

Jedwali Na. 3: Mchanganuo wa Fedha Zilizopokelewa Kuanzia Julai, 2023 hadi Aprili, 2024

Fungu	Aina ya Matumizi	Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2023/24	Mapokezi ya Fedha kuanzia Julai 2023 Aprili, 2024	Asilimi a (%)
		(Tshs)	(Tshs)	
38 - NGOME	Mishahara	1,819,031,480,000.00	1,503,608,229,749.67	82.66
	Chakula	281,802,534,735.00	234,835,445,612.50	83.33
	Posho ya msamaha wa kodi	87,888,060,000.00	65,916,045,000.00	75.00
	Matumizi Mengineyo	85,016,675,265.00	73,139,990,886.70	86.03
	Maendeleo	48,867,636,000.00	12,345,336,244.00	25.26
	Jumla ya Fungu	2,322,606,386,000.00	1,889,845,047,492.87	81.37
39 - JKT	Mishahara	316,624,942,000.00	263,963,785,343.00	83.37
	Chakula	74,711,214,000.00	50,223,545,500.00	67.22
	Posho ya msamaha wa kodi	11,700,000,000.00	8,100,000,000.00	69.23
	Matumizi Mengineyo	46,861,406,000.00	39,051,171,666.60	83.33
	Mafunzo ya Vijana Mujibu wa Sheria	18,500,000,000.00	18,500,000,000.00	100.00
	Maendeleo	13,965,535,000.00	10,643,690,000.00	76.21
	Jumla ya Fungu	482,363,097,000.00	390,482,192,509.60	80.95
57 - WIZARA	Mishahara	9,654,200,000.00	7,245,761,148.38	75.05
	Matumizi Mengineyo	15,343,439,000.00	13,101,861,306.85	85.39
	Maendeleo	160,000,000,000.00	88,706,436,691.86	55.44
	Jumla ya Fungu	184,997,639,000.00	109,054,059,147.09	58.95
	Jumla Kuu	2,989,967,122,000.00	2,389,381,299,149.56	79.91

28. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, Wizara imepokea fedha za nyongeza zenye jumla ya **Shilingi 1,648,083,492,153.66** kwa ajili ya kutekeleza shughuli mahususi ikiwa ni pamoja na kugharamia mikataba mbalimbali ya zana na vifaa, kulipa madeni ya kimkataba ya zana na vifaa kwa wazabuni wa ndani na nje ya Nchi, kugharamia vikundi vya maafisa na askari katika operesheni mbalimbali ikiwemo Misheni ya Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika ya Kupambana na Ugaidi nchini Msumbiji (*SADC Mission in Mozambique - SAMIM*) na Misheni ya Kuleta Amani katika Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo (*SADC Mission in DRC - SAMIDRC*).

Matumizi ya Fedha za Kawaida

29. **Mheshimiwa Spika**, Fedha zilizotolewa kwa Matumizi ya Kawaida katika Mwaka wa Fedha 2023/24, zimetumika kugharamia: malipo ya stahiki za maafisa, askari na watumishi wa umma; matunzo ya zana na vifaa; mafunzo ya kijeshi na mazoezi; mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa; Mpango Mkakati wa Kilimo na Mifugo; mafunzo ya Jeshi la Akiba; utatuzi wa migogoro ya ardhi; huduma za afya na tiba; ushirikiano wa kiulinzi na kijeshi kimataifa, kikanda, na baina ya nchi na nchi; ushirikiano na mamlaka za kiraia katika shughuli mbalimbali; ushiriki katika michezo kitaifa na kimatatifa; mapambano dhidi ya VVU, magonjwa sugu yasiyoambukiza na yanayoambukiza; utawala bora; na utunzaji wa mazingira.

Mafunzo ya Kijeshi na Mazoezi:

30. ***Mheshimiwa Spika***, katika Mwaka wa Fedha 2023/24, Wizara kupitia JWTZ imeendelea kutoa mafunzo mbalimbali ya kozi za kijeshi katika shule na vyuo vya kijeshi ndani na nje ya nchi kwa wanajeshi. Vilevile, JWTZ imetoa mafunzo ya awali, na kuwaendeleza wanajeshi katika taaluma mbalimbali za uongozi. Pia, imeendelea kupeleka maafisa na askari nje ya nchi kwa ajili ya kupata mafunzo mbalimbali ya kijeshi, ambayo yameongeza weledi katika utendaji. Katika kipindi husika JWTZ ilifanya mazoezi mbalimbali ya kijeshi ikiwemo ya kikanda na kimataifa. Lengo la mafunzo ya kijeshi na mazoezi hayo lilikuwa ni kuimarisha na kuwajengea uwezo maafisa na askari.

Maafisa na askari wakiwa katika zoezi la kujiweka tayari kwa ulinzi wa Taifa lililofanyika Brigedia ya Faru Mkoani Tabora.

Kikundi cha makomando wa JWTZ wakiwa kwenye maonesho ya utayari wa kulilinda Taifa kwenye maadhimisho ya Miaka 60 ya muungano yaliyofanyika jijini Dar es Salaam tarehe 26 Aprili, 2024

Matengenezo na Matunzo ya Zana na Mitambo

31. ***Mheshimiwa Spika***, Wizara kupitia JWTZ imeendelea kufanya matengenezo, maboresho na matunzo ya zana na vifaa mbalimbali. Vilevile, ukarabati wa mitambo na mashine umefanyika katika mashirika ya Mzinga na *Tanzania Automotive Technology Centre (TATC)*, zaidi ikijulikana kama Shirika la NYUMBU.

Mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa

32. ***Mheshimiwa Spika***, Wizara kupitia Jeshi la Kujenga Taifa (JKT) imeendelea kuwapatia vijana wa Kitanzania mafunzo ya ukakamavu, kuwajengea uzalendo na umoja wa kitaifa, na stadi za kazi. Katika kipindi husika, mafunzo kwa vijana wa kundi la

mujibu wa sheria, na kundi la kujitolea yamefanyika kwenye makambi mbalimbali za Jeshi la Kujenga Taifa kupitia operesheni mbalimbali ambapo idadi ya vijana wa kundi la mujibu wa sheria waliopatiwa mafunzo imeongezeka kutoka 26,000 Mwaka wa Fedha 2022/23 hadi kufikia 52,119 Mwaka wa Fedha 2023/24. Kati yao wavulana ni 31,256 na wasichana ni 20,863. Aidha, vijana 12,000 wa kujitolea wanaendelea kupatiwa mafunzo katika makambi mbalimbali za JKT.

Vijana wa JKT wakiwa katika mafunzo ya ukakamavu ya Jeshi la Kujenga Taifa.

33. **Mheshimiwa Spika**, Kumekuwepo kilio cha muda mrefu cha kuwachukua vijana wote wenye sifa. Napenda kumshukuru **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa kukubali kuongeza bajeti katika Mwaka wa Fedha 2023/24 iliyowezesha

kuchukua vijana waliomaliza kidato cha sita kwa asilimia 50.8 toka asilimia 29.89 Mwaka wa Fedha 2022/23. Aidha, Wizara inaendelea kufanya tathmini ya mahitaji, na kuandaa mpango utakaowezesha kuchukua vijana wote wenye sifa hatua kwa hatua, kadri bajeti itakavyoruhusu.

34. **Mheshimiwa Spika**, napenda pia kutumia fursa hii kuliarifu Bunge lako Tukufu pamoja na umma wa watanzania kwamba, dhumuni la mafunzo yanayotolewa kwa vijana ni kuwajengea uzalendo, ukakamavu, umoja wa kitaifa, na kuwapatia stadi za kazi na stadi za maisha, ili wakimaliza mafunzo na kulitumikia Jeshi la Kujenga Taifa waweze kurejea katika jamii wakiwa raia wema wenye uwezo wa kujitegemea na kulilinda Taifa. Nitoe rai kwa vijana wote wanaopata fursa za kupata mafunzo hayo, kuwa raia wema na kuzitumia stadi walizozipata kujiajiri na kujitegemea.

35. **Mheshimiwa Spika**, Wizara kupitia JKT imeendelea pia kutekeleza Mpango Mkakati wa Kilimo, Mifugo na Uvuvi (2019/2020 – 2024/2025) ambao unalenga kuongeza uzalishaji wa mazao na kujitosheleza kwa chakula, ili kuipunguzia Serikali gharama za kulisha vijana wanaohudhuria mafunzo ya JKT na kuiwezesha Nchi kuwa na akiba ya chakula. Vilevile, katika kuhakikisha Mkakati huo unafanikiwa, Wizara imeendelea kushirikiana na Wizara ya Kilimo kupitia Mkataba wa Makubaliano katika maeneo ya teknolojia za kilimo, utafiti wa kilimo, uzalishaji wa mazao ya kimkakati na uzalishaji wa mbegu za chikichi, kahawa, mahindi, mpunga na alizeti.

Mafunzo ya Jeshi la Akiba

36. ***Mheshimiwa Spika***, Wizara kupitia JWTZ imeendelea kutoa mafunzo ya Jeshi la Akiba ambayo hufanyika katika mikoa yote ya Tanzania. Katika Mwaka wa Fedha 2023/24 jumla ya wananchi walioandikishwa na kuhitimu mafunzo hayo ni **15,840** ambapo kati yao wanaume ni **13,633** na wanawake ni **2,207**. Vilevile, ofisi za washauri Jeshi la Akiba katika Mikoa na Wilaya, zimeendelea kuelimisha wananchi juu ya masuala ya Ulinzi.

Huduma za Afya na Tiba

37. ***Mheshimiwa Spika***, Katika kipindi husika, Wizara kupitia JWTZ imeendelea kutoa huduma za tiba kwa maafisa, askari, watumishi wa umma, na familia zao pamoja na wananchi wanaoishi karibu na Hospitali au vituo vya tiba vya Jeshi. Katika kuboresha huduma za afya, juhudi mbalimbali zimefanyika ikiwemo kuongeza upatikanaji wa dawa na vifaa tiba. Vilevile, JWTZ imeboresha upatikanaji wa huduma muhimu ikiwemo huduma ya uchunguzi na matibabu ya magonjwa ya moyo, huduma za usafishaji wa figo, huduma za vipimo vya CT Scan na MRI katika Hospitali Kuu ya Jeshi Lugalo. Huduma katika hospitali za kanda na vituo vya tiba vikosini zimeendelea pia kuboreshwa kwa kupatiwa vifaa tiba na kuongezewa madaktari bingwa. Pia, huduma ya Bima ya Afya Jeshini imeboreshwa kwa kuweka utaratibu wa kushirikiana na hospitali zisizo za Jeshi.

Utatuzi wa Migogoro ya Ardhi

38. ***Mheshimiwa Spika***, JWTZ inamiliki maeneo ya kimkakati katika mikoa mbalimbali nchini ambayo yametengwa maalum kwa matumizi ya kijeshi. Imekuwepo migogoro ya Ardhi, na kupitia Mpango wa Kutatua Migogoro ya Ardhi wa Mwaka 2021/22 - 2023/24, Wizara imeendelea kutatua migogoro hiyo ambapo mpaka sasa asilimia 89.7 ya migogoro yote iliyotambuliwa imeweza kutatuliwa kwa kuhuisha mipaka, kupima, na kulipa fidia kwa wananchi wanaostahili. Kwa Mwaka wa Fedha 2023/24, fidia ililipwa kwa wananchi katika maeneo ya RTS Kihangaiko, MMTB Kibaoni, Rupungwi, na Makole Mkoa wa Pwani; na Kijiji cha RAU Mkoa wa Kilimanjaro. Aidha, maeneo yaliyokwisha fanyiwa uhakiki na yanasubiri kulipwa fidia ni kama inavyonekana katika **Kiambatisho Na. 1**. Hatua iliyofikiwa na maeneo yaliyopimwa na kulipa fidia tangu kuanza kwa mpango huu ni kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na. 2**.

39. ***Mheshimiwa Spika***, naomba kupitia Bunge lako Tukufu kutoa rai kwa wananchi kutovamia maeneo ya Jeshi kwani kufanya hivyo ni kuhatarisha usalama wa maisha yao, kutokana na shughuli za kijeshi zinazofanyika katika maeneo hayo, ikiwemo mafunzo na mazoezi mbalimbali ambayo yanatumia risasi za moto, milipuko na zana zenye mionzi. Aidha, kufanya uvamizi katika maeneo hayo, ni kuhatarisha usalama wa Taifa, na kukwamisha shughuli muhimu za kuliweka tayari Jeshi letu kukabiliana na matishio yoyote yanayoweza kujitokeza.

Ushirikiano wa Kiulinzi na Kijeshi na Nchi Nyingine

40. ***Mheshimiwa Spika***, JWTZ imeendelea kushirikiana na nchi rafiki katika masuala ya ulinzi na usalama katika maeneo mbalimbali, ikiwemo mafunzo, misaada ya kitaalamu, zana na vifaa. Vilevile, JWTZ inashirikiana na Umoja wa Mataifa (UN), Umoja wa Afrika (AU), Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC), na Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC) katika mafunzo, ubadilishanaji wataalamu, na operesheni mbalimbali. Aidha, JWTZ inaendelea kushirikiana na nchi rafiki katika kutoa mafunzo kwa maafisa na askari. Nchi hizo ni pamoja na Afrika Kusini, Algeria, Bangladesh, Burundi, Canada, DRC, Ethiopia, Falme za Kiarabu, Finland, Ghana, Hispania, India, Indonesia, Israel, Jamhuri ya Watu wa China, Jordan, Kenya, Malawi, Marekani, Misri, Morocco, Msumbiji, Nigeria, Oman, Pakistan, Rwanda, Sweden, Ufaransa, Uganda, Uholanzi, Uingereza, Ujerumani, Urusi, Uturuki, Uswisi, Zambia na Zimbabwe.

41. ***Mheshimiwa Spika***, Wizara kupitia Chuo cha Taifa cha Ulinzi (*National Defence College - Tanzania*) imeendelea kutoa mafunzo ya Usalama na Stratejia kwa maafisa wa vyombo vya Ulinzi na Usalama pamoja, na kwa viongozi katika utumishi wa umma katika ngazi mbalimbali. Kwa Mwaka wa Fedha 2023/24 washiriki 53 wanahudhuria kozi ndefu, na washiriki 187 walihudhuria kozi fupi. Mafunzo hayo yanahusisha pia washiriki toka nchi rafiki. Katika kipindi husika, Chuo kimetoa mafunzo kwa washiriki kutoka nchi za Afrika Kusini, Botswana, Burundi,

Ethiopia, India, Kenya, Malawi, Misri, Namibia, Nigeria, Rwanda, Sierra Leone, Uganda, Zambia na Zimbabwe.

Ushiriki wa JWTZ katika Shughuli za Ulinzi wa Amani

42. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka huu wa fedha 2023/24 Serikali kupitia JWTZ imeendelea kushirikiana na Jumuiya za Kikanda na Kimataifa katika operesheni za ulinzi wa amani chini ya Umoja wa Mataifa. JWTZ imeendelea kuwa na vikosi vya ulinzi wa amani katika nchi za Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, Jamhuri ya Afrika ya Kati na Lebanon chini ya Misheni za Umoja wa Mataifa. Vilevile, Serikali kupitia JWTZ inashiriki katika Misheni za Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC) ya kupambana na ugaidi na vikundi vya uhalifu nchini Msumbiji (SADC Mission in Mozambique - SAMIM), na Misheni ya SADC ya kuleta amani katika Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo (SADC Mission in DRC - SAMIDRC). Pia, Wizara kupitia JWTZ inao maafisa wanadhimu na makamanda kwenye operesheni za ulinzi wa amani nchini Sudan Kusini, Lebanon, Jamhuri ya Afrika ya Kati na Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo.

Askari wa JWTZ wakiwa katika ulinzi wa Amani katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo (DRC).

43. **Mheshimiwa Spika**, ushiriki wa JWTZ katika operesheni za ulinzi wa amani chini ya Umoja wa Mataifa, na Jumuiya za Kikanda, umeiwezesha Nchi yetu kutimiza matakwa ya itifaki ya Umoja wa Mataifa, Umoja wa Afrika, na Jumuiya za Kikanda ya kushiriki katika ulinzi wa amani. Ushiriki huu unaendeleza Diplomasia ya Kijeshi, unakuza na kuimarisha uhusiano, na kuliwezesha JWTZ kupanua uwezo kwa kufanya kazi na majeshi ya nchi nyingine, na hii ni utekelezaji wa azma ya Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kama alivyosema wakati wa hafla ya *Sherry Party* tarehe 07 Februari, 2024, nanukuu “Kwa kuwa Tanzania ni sehemu ya Jumuiya ya kimataifa, itaendeleza nia yake ya dhati

ya kudumisha na kuzingatia misingi ya maadili ya Umoja wa Mataifa, tuendeleo kuunga mkono juhudi zote za amani na usalama.

Ushirikiano na Mamlaka za Kiraia katika shughuli mbalimbali

44. ***Mheshimiwa Spika***, Wizara kupitia JWTZ imeendelea kushirikiana na Mamlaka za Kiraia katika shughuli mbalimbali zikiwemo, kutoa misaada wakati wa majanga na maafa, kushiriki katika utekelezaji na ulinzi wa miradi ya kimkakati. Hii ni pamoja na katika mabonde na vyanzo vya maji, Reli ya Kiwango cha Kimataifa (*Standard Gauge Railway*), Bwawa la Kufua Umeme wa Maji la Julius Nyerere (JNHPP), Mgodini wa *Tanzanite*, ujenzi wa Bomba la Mafuta kati ya Tanzania na Uganda, Daraja la Busisi, Mamlaka ya Bandari Tanzania (TPA), Kampuni ya Simu Tanzania (TTCL), na maeneo ya viwanja vya ndege. Vilevile, Wizara kupitia JWTZ imeendelea kushiriki katika kuokoa raia na mali zao wakati na baada ya maafa na majanga, yakiwemo maporomoko ya matope yaliyotokea Wilaya ya Hanang' Mkoa wa Manyara na mafuriko sehemu mbalimbali nchini kufuatia mvua za Elnino zilizoungana na mvua za masika na vuli. Aidha, Wizara kupitia JWTZ kwa kulitumia Jeshi la Kujenga Taifa (JKT) kupitia SUMAJKT imeendelea na ujenzi wa nyumba 5,000 Msomera Wilaya ya Handeni Mkoa wa Tanga, kwa ajili ya wananchi wanaohama kwa hiari kutoka Hifadhi ya Ngorongoro; na nyumba 73 huko Hanang kwa ajili ya wahanga wa maporomoko ya udongo.

Baba wa Taifa Mwl. Julius Kamabarage Nyerere alisema “Jambo lililo kubwa zaidi ni kwamba wanajeshi wetu sasa ni sehemu ya jamii yetu, na uaminifu wao umedhihirika mara nyingi toka jeshi lilipoundwa upya mwaka 1964”. Niwatie moyo wanajeshi wetu waendeleo kuwa sehemu ya jamii.

Askari wa JWTZ wakiwa katika shughuli za uokoaji wakati wa maafa ya maporomoko ya matope Wilaya ya Hanang' mkoa wa Manyara.

Ushiriki katika Michezo ya Kitaifa na Kimataifa

45. ***Mheshimiwa Spika***, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa katika Mwaka wa Fedha 2023/24 imeshiriki michezo mbalimbali ikiwemo SHIMIWI iliyofanyika Mwezi Septemba hadi Oktoba 2023 Mkoa wa Iringa na michezo ya Mei Mosi iliyofanyika kuanzia Mwezi Aprili hadi Mei, 2024 Mkoa wa Arusha. Vilevile, Shirika la Mzinga limeshiriki mashindano ya Shirikisho la michezo

Ia Mashirika ya Umma, Taasisi na Makampuni Binafsi Tanzania (SHIMMUTA), yaliyofanyika Jijini Dodoma Mwezi Novemba 2023. Katika mashindano hayo, Shirika la Mzinga limeweza kushika nafasi ya pili kwa mshindi wa jumla katika michezo mbalimbali. Aidha, Wizara imeshika nafasi ya pili kwa mshindi wa jumla katika mashindano ya michezo ya Mei Mosi yaliyofanyika Jijini Arusha kuanzia tarehe 14 Aprili hadi 30 Aprili, 2024.

46. **Mheshimiwa Spika**, Wizara kupitia JWTZ imeshiriki katika michezo mbalimbali ndani na nje ya nchi ikiwemo; mashindano ya Gofu ya Majeshi ya Dunia (*World Military Golf Championship*) yaliyofanyika San Diego nchini Marekani tarehe 01 - 08 Oktoba 2023, Mashindano ya Dunia ya Michezo ya Majeshi (*World Military Championship Half Marathon*) yaliyofanyika Uswisi tarehe 27 - 30 Oktoba 2023, Mashindano ya Ngumi ya klabu bingwa ya Taifa yaliyofanyika jijini Dar es Salaam tarehe 15 - 20 Desemba 2023, mashindano ya riadha yaliyofanyika Umoja wa Falme za Kiarabu - UAE (*Ras Al Khaimah Half Marathon*) tarehe 24 Februari 2024, Pambano la Ngumi la *World Boxing Federation in Africa* (WBF) liliofanyika tarehe 01 Machi 2024 jijini Dar es Salaam, mashindano ya riadha yaliyofanyika nchini Brazil (*San Blas Half Marathon*) tarehe 03 Machi, 2024 na mashindano ya riadha ya Shanghai yaliyofanyika nchini China (*Shanghai Marathon*) tarehe 24 Machi, 2024.

47. **Mheshimiwa Spika**, Vilevile, Wizara kupitia JKT imeshiriki michezo mbalimbali ndani na nje ya nchi ikiwemo, mashindano ya ubingwa wa mpira wa miguu kwa wanawake ukanda wa

Afrika Mashariki na Kati (CECAFA), yaliyofanyika tarehe 12 - 30 Agosti, 2023 nchini Uganda ambapo JKT Queens ilitwaa ubingwa. Pia, timu hiyo ilishiriki Mashindano ya Klabu Bingwa Barani Afrika kwa Wanawake yaliyofanyika nchini Ivory Coast tarehe 05 - 19 Novemba, 2023. Aidha, Timu ya Mashujaa imefanikiwa kuingia hatua ya robo fainali ya kombe la Shirikisho la CRDB.

48. **Mheshimiwa Spika**, katika michezo hii na mashindano haya, wanamichezo wetu waliweza kupata ushindi na kuliletea Taifa letu medali. Napenda kutumia fursa hii, kuzipongeza timu zetu zote kwa ushindi walioupata ikiwa ni pamoja na JKT Queen kutwaa ubingwa wa CECAFA, Mashujaa kuingia robo fainali ya kombe la Shirikisho la CRDB. Aidha, napenda kuwapongeza, **Sajini Alphonse Felix Simbu**, aliyepata Medali ya Fedha katika Mashindano ya Majeshi ya Dunia ya Mbio za Riadha (*Shanghai Marathon*), **Koplo Magdalena Crispin Shauri** aliyepata Medali ya Shaba Mashindano ya Dunia ya Michezo ya Majeshi yaliyofanyika nchini Uswisi na **Sajin Taji Jackline Juma Sakilu** alikuwa mshindi wa tatu kwa upande wanawake katika Mashindano ya Riadha yaliyofanyika Umoja wa Falme za Kiarabu - UAE. Vilevile, **Sajini Taji Sakilu** alishika nafasi ya kwanza katika Mashindano ya Riadha ya Shanghai Marathon yaliyofanyika nchini China tarehe 24 Machi, 2024 na **Praiveti Najiat Idrisa Abasi** aliyekuwa Golikipa bora katika Mashindano ya Ubingwa wa Mpira wa Miguu kwa wanawake Ukanda wa Afrika Mashariki na Kati (CECAFA).

49. **Mheshimiwa Spika**, ushiriki huo umewezesha JWTZ kuimarisha mahusiano na ushirikiano kati yake na nchi rafiki na vyombo vya ulinzi na usalama. Vilevile, nchi yetu imepata fursa ya kuandaa Mkutano Mkuu wa Baraza la Michezo ya Majeshi Duniani (CISM) utakaofanyika Jijini Dar es Salaam tarehe 12 – 19 Mei, 2024.

Timu ya Mpira wa Miguu ya Wanawake JKT Queens ilivyotwaa ushindi katika mashindano ya ligi Kuu ya Wanawake (CAF Women's Champions League).

Mapambano dhidi ya VVU, magonjwa sugu yasiyoambukiza na yanayoambukiza

50. **Mheshimiwa Spika**, katika kupambana na Virusi vinavyosababisha Upungufu wa Kinga Mwilini na Magonjwa yasiyoambukiza, katika Mwaka wa Fedha 2023/24 Wizara imeendelea kutekeleza mikakati ya kupambana na maambukizi mapya ya Virusi vya UKIMWI na magonjwa yasiyoambukiza. Vilevile, Wizara imeendelea kutoa huduma ya lische kwa

watumishi wenye maambukizi ya VVU. Hatua hizi zinachukuliwa kwa kuzingatia mwongozo wa udhibiti VVU na UKIMWI. Aidha, katika Mwaka wa Fedha 2023/24 Wizara kwa kushirikiana na Wizara ya Afya imetoa elimu na kuhamasisha upimaji wa hiari, na uchangiaji damu.

Utawala Bora

51. ***Mheshimiwa Spika***, katika Mwaka wa Fedha 2023/24 Wizara pamoja na taasisi zake imeendelea na jitihada mbalimbali ili kuimarisha Utawala Bora. Wizara na taasisi zake zimekuwa zikiandaa taarifa za kila Robo Mwaka ambazo huwasilishwa Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora. Vilevile, semina mbalimbali kwa watumishi, kuhusu jinsi ya kupambana na kuzuia rushwa mahala pa kazi zimeendelea kutolewa. Wizara imekuwa ikishirikisha watumishi katika kutoa maoni na ushauri kupitia vikao mbalimbali, hususan vikao vya Idara/Vitengo, Baraza la Wafanyakazi, Kamati ya Maadili, Bodi ya Zabuni, na Kamati ya Ajira. Aidha, kuzingatia sheria za matumizi ya fedha za umma na ununuzi, ambapo Wizara na taasisi zake zimeendelea kupata hati safi za ukaguzi. Juhudi hizi zimeimarisha Utawala Bora kwa Wizara na taasisi zake.

Utunzaji wa Mazingira

52. ***Mheshimiwa Spika***, kwa upande wa shughuli za utunzaji wa mazingira, katika Mwaka wa Fedha 2023/24, Wizara kupitia taasisi zake imeendelea na utunzaji wa mazingira katika maeneo

yake yenye miti ya asili, kuyalinda maeneo hayo yasivamiwe kwa shughuli za kijamii na kuendelea kupanda miti mipya. Katika kipindi husika Wizara imepanda miti **983,106** kwa mchanganuo ufuatao: JWTZ miti **37,343**, JKT miti **648,063**, TATC miti **2,500** na Mzinga miti **295,200**. Vilevile, Wizara imeendelea na utunzaji wa fukwe katika mikoa ya Dar es Salaam, Tanga na Mtwara ili kuzuia mmomonyoko wa ardhi. Aidha, maeneo yote ya Jeshi yana zuio la ukataji miti, kuchoma mkaa na kuchunga mifugo. Napenda nitoe wito kwa wananchi wote kuzingatia zuio la ukataji miti, kuchoma mkaa na kuchunga mifugo katika maeneo ya Jeshi.

53. **Mheshimiwa Spika**, katika kutimiza adhama ya Mheshimiwa Rais kuhusu utunzaji wa mazingira na matumizi ya nishati safi ya kupikia kwa taasisi ambazo zinalisha zaidi ya watu 100, JWTZ na makambi yake imefikia asilimia 90 ya matumizi ya nishati safi ya kupikia, Jeshi la Kujenga Taifa limefikia asilimia 98, Shirika la Mzinga asilimia 98, na Shirika la TATC asilimia 95.

54. **Mheshimiwa Spika**, mashirika yaliyo chini ya Wizara ambayo ni TATC, Mzinga na SUMAJKT yameendelea na uzalishaji wa bidhaa kwa kuzingatia sheria, kanuni na taratibu za uhifadhi wa mazingira, ikiwa ni pamoja na njia za kisasa za kutibu maji yenye kemikali yanayotoka viwandani. Vilevile, viwanda vimeendelea na utaratibu wa kuwapa wafanyakazi wake vifaa kinga vyenye mfumo wa kudhibiti sauti ili kuzuia madhara yatokanayo na kelele.

Matumizi ya Fedha za Maendeleo

55. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2023/24, Wizara imeweza kutumia fedha za maendeleo kutekeleza yafuatayo:

- a. Ununuzi wa zana na vifaa;
- b. Uhuishaji na uboreshaji wa zana za kijeshi;
- c. Kugharamia mikataba ya matengenezo na matunzo ya zana;
- d. Ujenzi wa maghala ya kuhifadhi zana na vifaa katika mikoa mbalimbali;
- e. Ujenzi wa Hospitali Kuu ya Kanda ya Jeshi huko Msalato Dodoma kwa kushirikiana na Serikali ya Ujerumani;
- f. Ujenzi wa miundombinu na majengo katika Hospitali ya Jeshi ya Kanda - Mwanza;
- g. Ujenzi wa Jengo la Ramani;
- h. Kulipa fidia kwa wananchi katika vijiji vya Rau katika Manispaa ya Moshi; Kibaoni, Makole, Rupungwi na Kihangaiko katika Halmashauri ya Wilaya ya Chalinze;
- i. Ununuzi wa magari kwa ajili ya matumizi ya Jeshi;
- j. Ujenzi wa Miundombinu ya Skimu ya Umwagiliaji katika Kikosi cha Chita JKT Mkoa wa Morogoro;
- k. Ujenzi wa mahanga ya vijana katika vikosi vya JKT;

- I. Mafunzo ya ufuatiliaji na tathmini ya miradi; na
- m. Kufanya ufuatiliaji na tathmini ya miradi katika mikoa mbalimbali.

PICHA ZA MIRADI ILIYOTEKELEZWA KWA FEDHA ZA MAENDELEO MWAKA WA FEDHA 2023/24

Jengo la Makao Makuu ya Ulinzi wa Taifa (MMUT) lililopo katika hatua za mwisho za ujenzi eneo la Kikombo, Jijini Dodoma.

Maghala mapya ya kuhifadhi vifaa vya kijeshi katika Kikosi cha Gongolamboto, Dar-es-Salaam.

Kamati ya kudumu ya Bunge Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama ikiongozwa na Mwenyekiti Mhe. Vita Rashid Kawawa (Mb.) ilipotembelea Mradi wa Ujenzi wa Nyumba za Makazi kwa washiriki wa Chuo cha Taifa cha Ulinzi tarehe 16 Machi, 2024. Kunduchi Jijini Dar es Salaam.

Miundombinu ya skimu ya umwagiliaji katika Kikosi cha Chita JKT, Mkoa wa Morogoro

Mahanga ya vijana wa JKT yaliyojengwa katika Kikosi cha Mtabila JKT Mkoa wa Kigoma.

56. **Mheshimiwa Spika**, Wizara kupitia JKT imefanikiwa pia kutekeleza miradi mbalimbali kwa kutumia rasilimali za ndani ifuatavyo:

- a. Kilimo cha chikichi katika Kikosi cha Bulombora Mkoa wa Kigoma;
- b. Kilimo cha mkonge katika vikosi vya Maramba na Mgambo Mkoa wa Tanga;
- c. Kilimo cha kahawa katika vikosi vya Itende Mkoa wa Mbeya na Rwamkoma Mkoa wa Mara;
- d. Kilimo cha korosho katika vikosi vya Nachingwea Mkoa wa Mtwara, Makutopora Mkoa wa Dodoma, Ruvu na Kibiti Mkoa wa Pwani;

- e. Ufugaji wa samaki katika vikosi vya Rwamkoma Mkoa wa Mara, Chita Mkoa wa Morogoro, na Ruvu Mkoa wa Pwani; na
- f. Ufugaji wa nyuki katika vikosi vya Msange Mkoa wa Tabora, Kanembwa na Mtabila Mkoa wa Kigoma.

57. **Mheshimiwa Spika**, Wizara kupitia mashirika yake ya *Tanzania Automotive Technology Centre - (TATC)*; Mzinga; na SUMAJKT imeendelea kutekeleza majukumu yake ifuatavyo:

Tanzania Automotive Technology Centre (TATC) - Nyumbu

58. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2023/24, Shirika liliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 15,575,090,000.00** kwa ajili ya kutekeleza Mpango wa Maendeleo wa Miaka Kumi wa 2021/22 - 2031/32 wa Kuliimarisha Shirika. Hadi kufikia Mwezi Aprili 2024, Shirika limepokea jumla ya **Shilingi 5,033,058,242.00** sawa na **asilimia 32.31** ya kiasi kilichoidhinishwa. Fedha hizi zimetumika kutekeleza shughuli zifuatazo:

- a. Ujenzi wa Jengo la Karakana Kuu ya kukalibu chuma;
- b. Kuwaendeleza kitaaluma wataalam katika fani ya utafiti, usubiaji chuma na uunganishaji wa magari;
- c. Kuendeleza utafiti na kuzalisha sampuli kifani ya Gari la Deraya na Gari la Nyumbu; na
- d. Kufanya ukarabati wa miundombinu ya milki (majengo, barabara za ndani na mifumo ya umeme na

maji).

59. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi husika, TATC pamoja na majukumu yake ya msingi imeweza pia, kutekeleza shughuli zifuatazo kwa kutumia rasilimali za ndani:

- a. Kufanya maboresho ya kuongeza vifaa muhimu kwenye magari 182 ya kubeba wagonjwa kutoka Wizara ya Afya;
- b. Utengenezaji wa vifaa kwa ajili ya matumizi ya JWTZ;
- c. Utengenezaji wa vipuri mbalimbali vya Shirika la Reli; na
- d. Ukarabati wa pampu za maji na vipuri vya Mamlaka ya Maji Safi na Usafi wa Mazingira Dar es Salaam (DAWASA).

Shirika la Mzinga

60. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2023/24, Shirika la Mzinga liliidhinishiwa **Shilingi 4,000,000,000.00** kwa ajili ya ununuzi wa malighafi, vipuri, zana na mashine kwa ajili ya uzalishaji wa mazao ya msingi. Fedha hizo zinatarajiwa kupokelewa kabla ya Mwezi Juni 2024.

61. **Mheshimiwa Spika**, Shirika la Mzinga limeendelea kutekeleza majukumu ya msingi ifuatavyo:

- a. Kuendelea kuzalisha mazao ya msingi kwa matumizi ya JWTZ na vyombo vingine vya usalama;
- b. Kuendelea kufanya ukarabati wa zana na vifaa vya

kijeshi; na

- c. Kuendelea kufanya tafiti za kijeshi na kiraia hususan utafiti wa bomu baridi la kufukuza Tembo kwenye makazi ya watu yaliyopo karibu na hifadhi ambalo limeanza kutumika.

62. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, Shirika limeendelea kutekeleza shughuli zifuatazo kwa kutumia rasilimali za ndani:

- a. Kuendelea kufanya maboresho ya miundombinu na ujenzi wa majengo;
- b. Kuendelea kutoa huduma za ujenzi kupitia Kampuni tanzu ya Mzinga; na
- c. Kuendelea kutoa huduma ya Kumbi za Mikutano na Malazi, huduma za afya na mafunzo ya Ufundi Stadi.

Shirika la Uzalishaji Mali la JKT

63. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2023/24, Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Kujenga Taifa (SUMAJKT), liliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 3,000,000,000.00** kwa ajili ya ununuzi wa zana za kilimo. Kiasi hiki cha fedha kimechangia katika kuimarisha uzalishaji wa chakula ili kuipunguzia Serikali gharama za malezi ya vijana wanaojiunga na mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa na kuiwezesha JKT kujitosheleza kwa chakulakwa vijana wa JKT, na kuchangia pia katika usalama wa chakula na uzalishaji wa mbegu. Aidha, SUMAJKT ni shirika linalojitegemea na linafuata taratibu za Mashirika ya Umma.

Katika kipindi cha kuanzia mwezi Julai 2023 hadi Aprili 2024, SUMAJKT limeendelea kutekeleza shughuli za uzalishaji mali kupitia kampuni tanzu na viwanda vyake. Shughuli hizo zinatekelezwa kupitia sekta ya ujenzi, viwanda, biashara na huduma, kilimo, mifugo na uvuvi. Taarifa za utendaji hutolewa kwa kuzingatia sheria na taratibu za Mashirika ya Umma.

Nyumba zilizojengwa na SUMAJKT Construction Company Msomera Mkoani Tanga kwa ajili ya wananchi wanaohama kwa hiari kutoka Hifadhi ya Ngorongoro.

Mashine ya kumwagilia maji katika shamba la Mpunga lililopo Mngeta Ifakara Mkoa wa Morogoro.

64. ***Mheshimiwa Spika***, naomba kutumia fursa hii kuishukuru Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuendelea kutoa umuhimu na uzito mkubwa katika shughuli za ulinzi, ikiwa ni pamoja na kutoa fedha kwa shughuli mahususi, na operesheni maalum kadri inavyojitokeza na kuhitajika.

F. MPANGO NA MWELEKEO WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/25

65. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2024/25, Mpango na Bajeti kwa kuzingatia Dira na Dhima ya Wizara, Dira ya Maendeleo ya Taifa 2025, Mpango wa Tatu wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano (2021/22 – 2025/26), Malengo ya Maendeleo Endelevu 2030 (SDGs), Ilani ya Chama cha Mapinduzi ya Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2020, na Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Serikali kwa Mwaka wa Fedha 2024/25.

66. **Mheshimiwa Spika**, naomba uniruhusu kuwasilisha Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa Mwaka wa Fedha 2024/25 ifuatavyo:

Makadirio ya Makusanyo ya Maduhuli

67. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2024/25, Wizara inatarajia kukusanya maduhuli ya jumla ya **Shilingi 87,603,000.00** kutoka katika mafungu yake matatu, ambapo Fungu 38 - NGOME linatarajia kukusanya kiasi cha **Shilingi 22,000,000.00**, Fungu 39 - JKT linatarajia kukusanya kiasi cha **Shilingi 64,403,000.00**, na Fungu 57 - Wizara linatarajia kukusanya kiasi cha **Shilingi 1,200,000.00** kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 4**.

Jedwali Na 4: Makadirio ya Makusanyo ya Maduhuli kwa Mwaka wa Fedha 2024/25

Na.	Fungu	(Tshs)
1	38 - NGOME	22,000,000.00
2	39 - JKT	64,403,000.00
3	57 - Wizara	1,200,000.00
	Jumla	87,603,000.00

Matumizi ya Kawaida na Maendeleo

68. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2024/25, Serikali inatarajia kutenga fedha kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Shughuli za Maendeleo ikiwa na jumla ya **Shilingi 3,326,230,419,000.00** ambapo kati ya fedha hizo, **Shilingi 3,008,812,907,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida, na **Shilingi 317,417,512,000.00** ni kwa ajili ya Shughuli za Maendeleo. Fungu 38 - NGOME linatarajia kutengewa kiasi cha fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi 2,491,439,934,000.00**, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 48,867,636,000.00**. Fungu 39 - JKT linatarajia kutengewa kiasi cha fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi 490,652,279,000.00** na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 8,549,876,000.00**; na Fungu 57 - Wizara linatarajiwa kutengewa kiasi cha fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi 26,720,694,000.00**, na Shughuli za Maendeleo **Shilingi 260,000,000,000.00**. Mchanganuo umeainishwa katika **Jedwali Na. 5**.

Jedwali Na. 5: Mchanganuo wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/25

Na	Fungu	Matumizi ya Kawaida (Tshs)	Matumizi ya Maendeleo (Tshs)	Jumla (Tshs)
1	38 - NGOME	2,491,439,934,000.00	48,867,636,000.00	2,540,307,570,000.00
2	39 - JKT	490,652,279,000.00	8,549,876,000.00	499,202,155,000.00
3	57 - Wizara	26,720,694,000.00	260,000,000,000.00	286,720,694,000.00
	Jumla Kuu	3,008,812,907,000.00	317,417,512,000.00	3,326,230,419,000.00

69. **Mheshimiwa Spika**, shughuli zinazokusudiwa kutekelezwa katika Mwaka wa Fedha 2024/25 zitazingatia maeneo ya kipaumbele yafuatayo:

- a. Kuendelea kuliimarisha Jeshi kwa zana na vifaa vya kisasa, mafunzo na mazoezi, pamoja na rasilimali watu;
- b. Kuendelea kuweka mazingira mazuri ya utendaji kazi wa Jeshi ikiwemo maslahi, huduma bora za afya na makazi;
- c. Kuimarisha miundombinu mbalimbali katika maeneo ya Jeshi;
- d. Kuimarisha mashirika na taasisi katika Sekta ya Ulinzi;
- e. Kuendelea kushiriki katika ujenzi na ulinzi wa miradi ya kimkakati kwa maslahi mapana ya Taifa;
- f. Kuendelea kuimarisha uwezo wa Jeshi la Kujenga Taifa kwa kuboresha miundombinu ili liweze kuchukua vijana wengi zaidi watakaopata mafunzo ya uzalendo, ukakamavu, umoja wa kitaifa, na stadi za kazi kwa vijana wa kundi la lazima na wakujitolea;

- g. Kufanya tathmini ya hali ilivyo ya mafunzo ya JKT na kuandaa Mpango Mkakati utakaoainisha mahitaji, bajeti na muda wa utekelezaji, kwa lengo la kuweza kuchukua vijana wote wanaostahili kupata mafunzo ya JKT kwa kundi la lazima;
- h. Kuimarisha ushirikiano na Umoja wa Mataifa (UN), Umoja wa Afrika (AU), Jumuiya za Kikanda, na nchi mbalimbali katika nyanja za kijeshi na kiulinzi na hivyo kuimarisha Diplomasia ya Ulinzi; na
- i. Kuendelea kushirikiana na Mamlaka za Kiraia katika kukabiliana na majanga na dharura inapohitajika.

G. SHUKRANI

70. **Mheshimiwa Spika**, kabla sijahitimisha Hotuba yangu, napenda kutumia fursa hii kuwashukuru Viongozi na watendaji wa Wizara na taasisi zake kwa ushirikiano wanaonipatia, kazi kubwa wanayoifanya, na michango yao madhubuti katika kutekeleza Mpango na Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2023/24, na kutayarisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ninayoiongoza kwa Mwaka wa Fedha 2024/25. Napenda kumshukuru **Dkt. Faraji Kasidi Mnyepe**, Katibu Mkuu wa Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa, **Jenerali Jacob John Mkunda**, Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi, **Luteni Jenerali Salum Haji Othman**, Mnadhimu Mkuu wa Jeshi, **Meja Jenerali Rajabu Nduku Mabele**, Mkuu wa Jeshi la Kujenga Taifa,

Wakuu wa Kamandi zote, Wakuu wa Mashirika, Wakuu wa Idara na Vitengo, Wakuu wa Matawi Maafisa, Askari na Watumishi wa Umma.

71. **Mheshimiwa Spika**, pia napenda kupitia Bunge lako Tukufu kutoa shukrani kwa Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi **Jenerali Jacob John Mkunda**, Mnadhimu Mkuu wa Jeshi **Luteni Jenerali Salum Haji Othman**, Maafisa na Askari wote kwa kazi kubwa wanayoifanya kuhakikisha Taifa letu lina amani na ni imara. Asanteni sana.

72. **Mheshimiwa Spika**, kipekee namshukuru **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuhakikisha kuwa Wizara, Jeshi na Taasisi zake zinaweza kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi. Wizara itaendelea kutekeleza majukumu ili kutekeleza maono ya **Mhe. Rais** na Amiri Jeshi Mkuu ikiwa ni pamoja na kuliimarisha Jeshi letu. Katika mkutano wa saba wa Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi na makamanda, **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu alisema “*yapo maendeleo makubwa katika Sayansi na Tecknolojia yanayoendelea na yanayopelekea changamoto mpya za kiulinzi na usalama. Hivyo hamna budi kuwa tayari kukabiliana na changamoto hizo*”. Maelekezo haya yanaonesha dhamira ya **Mhe. Rais** na Amiri Jeshi Mkuu kuhakikisha kuwa Jeshi letu ni imara wakati wote. **Mheshimiwa Spika**, naomba

kulihakikishia Bunge lako Tukufu kuwa Wizara na Taasisi zake zinatekeleza maagizo haya kwa vitendo.

73. **Mheshimiwa Spika**, naomba nitumie fursa hii, kwa niaba ya Serikali kutoa shukrani kwa Taasisi za Kimataifa na Kikanda, na serikali za nchi mbalimbali, kwa ushirikiano wanaoendelea kutupatia ikiwa ni pamoja na Umoja wa Mataifa, Umoja wa Afrika, Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika, Jumuiya ya Afrika Mashariki, Jumuiya ya Nchi za Ukanda wa Maziwa Makuu, Afrika Kusini, Algeria, Bangladesh, Burundi, Canada, DRC, Ethiopia, Finland, Ghana, Hispania, Indonesia, India, Israel, Jamhuri ya Watu wa China, Jamhuri ya Czech, Jordan, Kenya, Malawi, Marekani, Misri, Msumbiji, Morocco, Nigeria, Oman, Pakistan, Rwanda, Serbia, Sweden, Ufaransa, Ujerumani, Uturuki, Uganda, Uholanzi, Uingereza, Umoja wa Falme za Kiarabu, Urusi, Uswisi, Zambia na Zimbabwe.

74. **Mheshimiwa Spika**, naomba pia kuwashukuru wananchi wote kwa ushirikiano wanaoutoa kwa Wizara ya Ulinzi na JKT, na taasisi zake katika ulinzi wa nchi yetu. Ni matumaini yangu kuwa tutaendelea kushirikiana zaidi kwa manufaa ya Taifa letu.

75. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuishukuru familia yangu kwa kunitia moyo na upendo wao kwangu unaoniwezesha kutekeleza majukumu yangu kwa ufanisi.

76. **Mheshimiwa Spika**, napenda kukushukuru wewe binafsi, Mawaziri wenzangu na Wabunge wote kwa kunisikiliza. Hotuba

hii, inapatikana pia katika tovuti ya Wizara ya Ulinzi na JKT ambayo ni www.modans.go.tz

77. **Mheshimiwa Spika**, kwa kumalizia, napenda kutoa rai kwa watazania kuwa jukumu la ulinzi na usalama ni lakila mtanzania. Aidha, wito huu umetiliwa mkazo na kuhimizwa na Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu wakati akihutubia Taifa kuelekea Miaka 60 ya Muungano hapo tarehe 25 Aprili, 2024 aliposema kuwa, “Hapa nataka kukumbusha kwamba, Mlinzi wa kwanza wa usalama wa nchi ni mwananchi mwenyewe. Kila mmoja wetu awe macho na ashirikiane na vyombo vyetu vya ulinzi na usalama kubaini, kuzuia na kukabiliana na matishio kwa usalama wa jamii zetu na nchi kwa ujumla”.

78. **Mheshimiwa Spika**, naomba sasa Bunge lako Tukufu liidhinishhe kiasi cha **Shilingi 3,326,230,419,000.00** katika Mwaka wa Fedha 2024/25 kwa Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 3,008,812,907,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 317,417,512,000.00** ni kwa ajili ya Shughuli za Maendeleo.

79. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa Hoja.

KIAMBATISHO NA. 1

**MAENEO YALIYOKWISHAFANYIWA UTHAMINI BADO KULIPWA FIDIA
KATIKA KIPINDI CHA MKAKATI ULIOANZIA 2020/21 HADI 2022/23
(MAOMBI YAMEWASILISHWA HAZINA)**

Na.	Eneo	Mkoa	Fidia (Tshs)	Kitabu kilipo
1	191 Regt Bomani Kibasila Kisarawe	Pwani	2,520,249,865.00	HAZINA
2	SKM Rufiji	Pwani	230,958,981.00	HAZINA
3	Minara 4	Pwani	8,838,170.00	HAZINA
4	Senje Msalato	Dodoma	3,167,352,000.00	HAZINA
5	Chimlata	Dodoma	459,725,310.00	HAZINA
6	Mnara moreti Kongwa	Dodoma	7,958,100.00	HAZINA
7	Mnara Ibiwha Bahi	Dodoma	10,883,460.00	HAZINA
8	AFS/601KJ Kiseke Ilemela	Mwanza	354,795,000.00	HAZINA
9	977/Regt Olumitu Losirway	Arusha	3,016,902,317.28	HAZINA
10	Mnara Arumuere	Arusha	13,345,262.50	HAZINA
11	Mnara Usariva	Arusha	13,584,913.00	HAZINA
12	977 Regt Losirway Moshono	Arusha	2,278,836,961.06	HAZINA
13	Mtabila JKT 825KJ	Kigoma	1,312,755,175.49	HAZINA
14	Mnara Dakawa Mvomero	Morogoro	1,644,804.00	HAZINA
15	Mnara Fulwe/Mikese	Morogoro	757,613.50	HAZINA
16	SMH Pangawe Vol 1 (152acres)	Morogoro	84,416,152.00	HAZINA
17	SMH Pangawe Vol 2 (152acres)	Morogoro	335,868,372.25	HAZINA
18	SMH Pangawe Ngong'olo	Morogoro	2,975,154,589.99	HAZINA
19	601KJ Ngerengere	Morogoro	147,342,403.45	HAZINA
20	Mabama Uyui DC	Tabora	363,003,000.00	HAZINA
21	122 Regt Rest House Ipazi (PAPS 20)	Tabora	83,767,220.00	HAZINA
22	122 Regt Nhobola Nzega	Tabora	2,112,593,174.00	HAZINA
23	Itaka Sasenga Village	Songwe	3,491,271,800.00	HAZINA
24	Itaka Mboji Village	Songwe	74,358,600.00	HAZINA
25	Itaka Itewe Village	Songwe	2,150,311,800.00	HAZINA
26	Mnara Hedaru Same	Kilimanjaro	7,628,000.00	HAZINA
27	Mnara Kiverenge, Mwanga	Kilimanjaro	7,246,010.00	HAZINA
28	Mnara Kitifu, Korogwe	Tanga	7,628,600.00	HAZINA
29	Minara 2, Kabuku & Kitumbi	Tanga	19,211,200.00	HAZINA
30	Minara 2, Mazinde & Buiko	Tanga	14,738,100.00	HAZINA
31	Mnara Michungwani, Muheza	Tanga	19,883,800.00	HAZINA
32	Minara 4 ya DSM	DSM	85,759,635.00	HAZINA
33	Mnara wa Mseko, Iramba	Singida	10,970,130.00	HAZINA
	JUMLA		25,389,740,519.52	

MAENEO YALIYOPIMWA NA KULIPWA FIDIA

Mwaka Wa Fedha	Na.	Eneo	Mkoa	Malipo Ya Fidia (Tshs)
2021/22	1.	Mitwelo	Lindi	181,919,027.44
	2.	Ras Mishindo	Lindi	624,236,405.00
	3.	Bugasha	Kagera	3,772,349,754.00
	4.	Mayondwe	Kagera	
	5.	Nyamigaju	Kagera	
	6.	Kibonangoma	Kagera	
	7.	Itoju	Kagera	
	8.	Nyamisangura	Mara	2,288,466,639.05
	9.	Nyabange	Mara	203,649,661.00
	10.	Kigongo Ferry	Mwanza	676,522,440.00
	11.	Lukobe na Buduku	Mwanza	6,148,022,486.58
	12.	Nyagungulu	Mwanza	160,035,200.00
	13.	Chato	Geita	972,218,036.00
	14.	Kikombo phase II	Dodoma	2,261,604,837.45
		Jumla		17,289,024,486.52
2022/23	1.	Gurungu	Singida	254,679,723.59
	2.	Mtipa	Singida	229,052,639.00
	3.	Mkwese	Singida	25,575,512.52
	4.	Mkiwa	Singida	184,248,479.89
	5.	Choda	Singida	56,474,828.04
	6.	Kisakasaka	Zanzibar	5,530,069,975.00
	7.	Chukwani	Zanzibar	1,247,603,905.15
	8.	Itaga na Usule	Tabora	194,029,643.00
	9.	Ras Nondwa	Kigoma	2,488,033,681.27
	10.	Kibiti	Pwani	721,761,651.79
	11.	Funta	Pwani	330,788,467.00
	12.	Machenje	Dodoma	388,126,941.00
	13.	Bulifani	Kagera	492,962,708.00
	14.	Tondoroni	Pwani	46,712,720.00
		Jumla		12,190,120,875.25
2023/24	1.	RTS Kihangaiko	Pwani	7,407,109,340.40
	2.	MMTB (Kibaoni, Rupungwi na Makole)	Pwani	1,737,440,082.10
	3.	Kijiji cha RAU	Kilimanjaro	28,873,130.28
		Jumla		9,173,422,552.78